

Resultaten rapporteringsinstrument 2008

DOCUMENTBESCHRIJVING

Titel

Resultaten rapporteringsinstrument 2008

Samenstellers

Team Economisch Toezicht Gemeentelijke Sanering: Bruno Pevenage

Afdeling

Afdeling Economisch Toezicht, VMM

Samenvatting

Dit rapport beschrijft de resultaten van het rapporteringsinstrument dat in de loop van 2009 aan alle rioolbeheerders ter invulling werd overgemaakt.

Wijze van refereren

VMM (2010), Resultaten rapporteringsinstrument 2008.

Verantwoordelijke uitgever

Philippe D'Hondt, afdelingshoofd Lucht, Milieu en Communicatie
Vlaamse Milieumaatschappij

SAMENVATTING

De VMM beoogt als Economisch Toezichthouder met het financiële rapporteringsinstrument de transparantie van de gemeentelijke saneringsactiviteiten te verhogen en de aanwending van de saneringsgerelateerde middelen – conform het drinkwaterdecreet – te kunnen verifiëren. Tevens zullen de gegevens vanuit het rapporteringsinstrument op termijn een vergelijking toelaten van de efficiëntie van de verschillende rioolbeheerders en zullen de gegevens gebruikt worden om de redelijkheid van het tarief van de gemeentelijk saneringsbijdrage en –vergoeding te kunnen beoordelen.

Hiertoe werd, na de officiële uitnodigingsbrief aan het college van burgemeester en schepenen in april 2009, voor de tweede maal het rapporteringsinstrument (waar mogelijk vooraf ingevuld) opgestuurd naar de gemeente of de gemeentelijke rioolbeheerder in mei 2009. Ditmaal overigens gezamenlijk met het ecologisch performantiekader, een rapportering die peilt naar de ecologische aspecten van het gemeentelijke afvalwaterbeheer. Een intensieve opvolging per mail en telefoon werd georganiseerd door de Economisch Toezichthouder en tegelijkertijd werden gemeenten die extra ondersteuning wensten, ter plaatse bezocht en geadviseerd. Dit resulteerde in een toegenomen aantal ingevulde rapporteringsinstrumenten voor 218 gemeenten.

De Economisch Toezichthouder tracht na de derde rapporteringsronde (start mei 2010) een eerste uitgebreide bevinding publiceren in 2011 waarin verschillen tussen de gemeentelijke rioolbeheerders, kostenefficiëntie en de kost- en opbrengstverhoudingen in detail zullen worden nagegaan.

In dit rapport wordt tussentijds reeds een overzicht gegeven van de belangrijkste feiten en tendensen. Enkele opvallende resultaten hierin zijn onder meer de schijnbare financiële toereikendheid van de gemeentelijke saneringsinkomsten in de provincies Antwerpen en Limburg, hetgeen niet gecorrigeerd lijkt met de gemiddelde rioleringsgraden in de verschillende provincies. Beide provincies vertonen voor 2008 ook hogere exploitatiekosten per abonnee. In 2008 bedroeg de gemeentelijke saneringskost van één kubieke meter water het minst in Antwerpen en het meest in West-Vlaanderen. Daarnaast bracht één kubieke meter water het meeste gemeentelijke saneringsgerelateerde middelen op in de provincie Limburg en het minste in de provincie Antwerpen. Ook blijken er significante verschillen te zijn in de gemiddelde kost van het onderhoud van pompen en pompstations, van het ontslijken van riolen en rioolkolken, van aansluitingen, etc. Tot slot zijn van de in 2008 lopende projecten 38% aangegeven als zijnde volledig gefinancierd uit eigen middelen.

In de toekomst zal nog meer gepeild worden naar de zuivere boekhoudkundige ‘kosten’ en ‘opbrengsten’ en zal de vergelijking tussen gemeentelijke rioolbeheerders worden gevoerd in plaats van louter o.b.v de provincies. Tevens wordt verder gewerkt om de verschillen tussen de gemeentelijke rioolbeheerders inzake interpretatie van de gevraagde gegevens zo veel als mogelijk uit te sluiten. Het belang van het rapporteringsinstrument wat betreft het transparant maken van de gemeentelijke saneringsstromen, het onderbouwen van de tarieven en de vergelijking van de gemeentelijke rioolbeheerders zal hiermee nog toenemen.

INHOUDSTAFEL

1 Algemene inleiding	1
1.1 Belang van het rapporteringsinstrument	1
1.1.1 Transparantie van de gemeentelijke sanering van water	1
1.1.2 Controle op de aanwending van de saneringsgerelateerde middelen	1
1.1.3 Eerste stap naar benchmarking van de efficiëntie van de rioolbeheerders.....	1
1.2 Deelname aan de rapportering	2
1.2.1 Samenwerking met de drinkwatermaatschappijen en de rioolbeheerders (intercommunales/intergemeentelijke samenwerkingsverbanden)	2
1.2.2 Representativiteit versus niet verplichte deelname	2
2 Resultaten rapporteringsinstrument 2008	5
2.1 Voorafinvulling, ontvangst en representativiteit van het rapporteringsinstrument	5
2.1.1 Deelname.....	5
2.1.2 Representativiteit	5
2.1.3 Gedeeltelijke invulling door de VMM	6
2.2 Grafieken en tabellen	7
2.2.1 Globale informatie (kosten en opbrengsten).....	7
2.2.1.1 Rioleringsgraden	7
2.2.1.2 Verhouding opbrengsten/kosten(dekkingsgraad)	8
2.2.1.3 Verhouding opbrengst/kosten in absolute getallen	10
2.2.1.4 Opbrengsten en kosten per abonnee (inclusief eigen waterwinners).....	10
2.2.1.5 Opbrengsten en kosten per m ³ versus het gemiddeld gezinstarief	11
2.2.2 Eerste aanzet tot benchmark.....	12
2.2.2.1 Kost en opbrengst per huisaansluiting.....	13
2.2.2.2 Exploitatiekost van de hydraulische structuren per pompstation.....	13
2.2.2.3 Exploitatiekost van de hydraulische structuren per pomp	14
2.2.2.4 Ontsluikost per lopende meter	14
2.2.2.5 Kost per kolkenreiniging.....	14
2.2.2.6 Exploitatiekost per IBA, per KWZI.....	14
2.2.2.7 Andere vaststellingen.....	15
2.2.3 Projecten	15
2.2.3.1 Gesubsidieerde versus niet-gesubsidieerde projecten.....	15
2.2.3.2 Aantal projecten per type investering.....	16
2.2.3.3 Aantal projecten per type project met gemiddelde duur der werken	16
3 Samenhang met het Financieringsmodel.....	18
4 Samenhang met de studie Kostentoerekening.....	18
5 Verder verloop	18
6 Besluit	19

1 Algemene inleiding

1.1 Belang van het rapporteringsinstrument

1.1.1 Transparantie van de gemeentelijke sanering van water

De drinkwatermaatschappijen zijn belast met de sanering van het water dat ze aan hun abonnees leveren en dit met het oog op het behoud van de kwaliteit van het geleverde water (drinkwaterdecreet 24/5/2002). De drinkwatermaatschappij voldoet op gemeentelijk vlak aan haar saneringsverplichting door een overeenkomst af te sluiten (met de gemeente, gemeentebedrijf, intercommunale of intergemeentelijk samenwerkingsverband of een door de gemeente na een publieke marktbevraging aangestelde entiteit) waarin onder meer wordt aangegeven of de gemeente de verdere uitbouw en het beheer van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur al dan niet (gedeeltelijk) overdraagt aan de drinkwatermaatschappij, intercommunale rioolbeheerder, of andere entiteit. Ook de wijze waarop enerzijds de saneringskosten worden doorgerekend door de drinkwatermaatschappij aan de abonnees, eigen waterwinners of het gemeentebestuur, en anderzijds de saneringsopbrengsten dienen doorgestort aan de rioolbeheerder maakt deel uit van de gemeentelijke saneringsovereenkomsten.

Zoals hogerop gesteld zijn er verschillende mogelijke overeenkomsten op gemeentelijk vlak : anno 2010 wordt in ongeveer 44% van de overeenkomsten vastgelegd dat de gemeente het rioolbeheer blijft uitvoeren (inclusief gemeenten die het rioolbeheer uitvoeren via een Aquafin concessie), eventueel door dit aan derde uit te besteden. Voor 56% van de gemeenten sluit de drinkwatermaatschappij een overeenkomst waarin een intercommunale aangeduid wordt als rioolbeheerder of wordt de drinkwatermaatschappij of haar saneringsdochter zelf aangeduid als rioolbeheerder. Vermits deze laatste groep in toenemende mate een flexibel rioolbeheer-aanbod voorstelt, komt het rioolbeheer vaak te liggen bij zowel gemeente als derde rioolbeheerder. Ten slotte dient gezegd dat in 99% van de gemeenten een bijdrage wordt doorgerekend naar de abonnees.

De taak van de Economisch Toezichthouder inzake de gemeentelijke sanering – *inventariseren, evalueren, rapporteren en aanbevelingen opstellen betreffende het gemeentelijk rioolbeheer, met als doel naleving te bekomen van decreten en Europese richtlijnen, kostenefficiëntie stimuleren en betaalbaar houden van de drinkwaterfactuur – is niet evident gezien de gemeentelijke autonomie om te kiezen op welke manier het rioolbeheer wordt uitgevoerd. Er is nood aan gedetailleerde informatie op gemeenteniveau van opbrengsten en kosten van het gemeentelijk rioolbeheer, alsook van de concrete investeringsprojecten. Het rapporteringsinstrument verzamelt al deze gegevens met als doel een grotere transparantie van de gemeentelijke saneringsactiviteiten.*

1.1.2 Controle op de aanwending van de saneringsgerelateerde middelen

Het drinkwaterdecreet (DWD) gebiedt dat de gemeentelijke bijdrage en/of vergoeding enkel kan worden aangewend voor de financiering van de gemeentelijke saneringsverplichting. Tevens ontving de Economisch Toezichthouder tot voor kort weinig tot geen concrete verantwoording voor de gemeentelijke tariefhoogte o.b.v. de 6 opgesomde elementen in de wetgeving (DWD art. 16bis). Een verantwoorde relatie tussen de hoogte van het tarief en de saneringskosten op langere termijn is een belangrijke uitdaging die de VMM via het rapporteringsinstrument wenst te bereiken¹.

1.1.3 Eerste stap naar benchmarking van de efficiëntie van de rioolbeheerders

De Economisch Toezichthouder wil, over een periode van verschillende jaren, nagaan in hoeverre de rioolbeheerders aan kostenefficiënt rioolbeheer doen. Het ontwikkelde rapporteringsinstrument maakt het mogelijk om kosten over X jaar per type projecten, per exploitatie activiteit, per rioolbeheerder of regio te vergelijken. Deze resultaten kunnen nu al bij wijze van voorbeeld getoond worden maar dienen vooralsnog genuanceerd: de praktijk leert dat de kostprijs van een bepaalde saneringsactiviteit

¹ In die lijn heeft de Economisch Toezichthouder een gemeentelijk financieringsmodel ontworpen die voor elke gemeente een financiële balans opmaakt van de vereiste inspanningen op het vlak van gemeentelijke afvalwatersanering. Zie Deel 3 voor een korte toelichting.

mede afhangt van haar definitie. Een voorbeeld hiervan zijn de kosten gemaakt voor het ontslijken van de rioolbuizen. Bij de ene rioolbeheerder omvat dit zowel het ruimen als de verwerking van het slib en een camera inspectie, voor de andere is noch de verwerking van het slib inbegrepen, noch de camera inspectie. Pas wanneer er voor elke activiteit een duidelijke en uniforme omschrijving is, zal men de kostprijzen op zich met elkaar kunnen vergelijken en in een latere fase ook de kostenefficiëntie.

1.2 Deelname aan de rapportering

1.2.1 Samenwerking met de drinkwatermaatschappijen en de rioolbeheerders (intercommunales/intergemeentelijke samenwerkingsverbanden)

De cijfergegevens in het rapporteringsinstrument zijn gegevens vanuit het standpunt van de rioolbeheerder en dit per gemeente. Temeer ook omdat de (ten dele vooraf ingevulde) rapporteringsinstrumenten cruciale informatie bevatten voor de gemeenten verwacht de Economisch Toezichthouder dat de gemeente de invulling van het rapporteringsinstrument coördineert, tenzij werd overeengekomen met de intercommunale rioolbeheerder dat deze de rapportering voor zich neemt². Hoe dan ook moet het rapporteringsinstrument het volledige beeld schetsen inzake de kosten en opbrengsten van de gemeentelijke sanering in het voorgaande jaar, ook indien deze kosten en opbrengsten verspreid zijn tussen de gemeente en de intercommunale rioolbeheerder.

Voor het invullen van het rapporteringsinstrument werd een termijn van 2 maanden vooropgesteld. Het halen van deze deadline lijkt niet zo vanzelfsprekend. Hiervoor worden verschillende redenen aangehaald. Er werd bewust gekozen om de vragenlijst beperkt en overzichtelijk te houden en bruikbaar zowel voor de gemeenten als rioolbeheerder als voor de intercommunales. Een gevolg hiervan is dat de cijfers niet altijd rechtstreeks uit de boekhouding kunnen gehaald worden, waardoor er geaggregeerd moet worden tussen verschillende boekhoudkundige posten.

Gezien het rapporteringsinstrument slechts voor de tweede maal is overgemaakt, werd de invulling door de meeste rioolbeheerders nog manueel uitgevoerd, wat enige tijd vergde. Er is dus nood aan een automatisering van het gehele proces, zowel bij de rioolbeheerders en drinkwatermaatschappijen als bij de VMM. Zie hiervoor Deel 5.

1.2.2 Representativiteit versus niet verplichte deelname

Tabel 1.1: Vergelijking tussen de rapportering over 2007 en 2008

aantal gemeenten voor rapportering over 2007	aantal gemeenten voor rapportering over 2008	aantal zelfde gemeenten	aantal nieuwe gemeenten	aantal gemeenten voor 2007 WEL, voor 2008 NIET
207	218	169	49	38
		78%	22%	

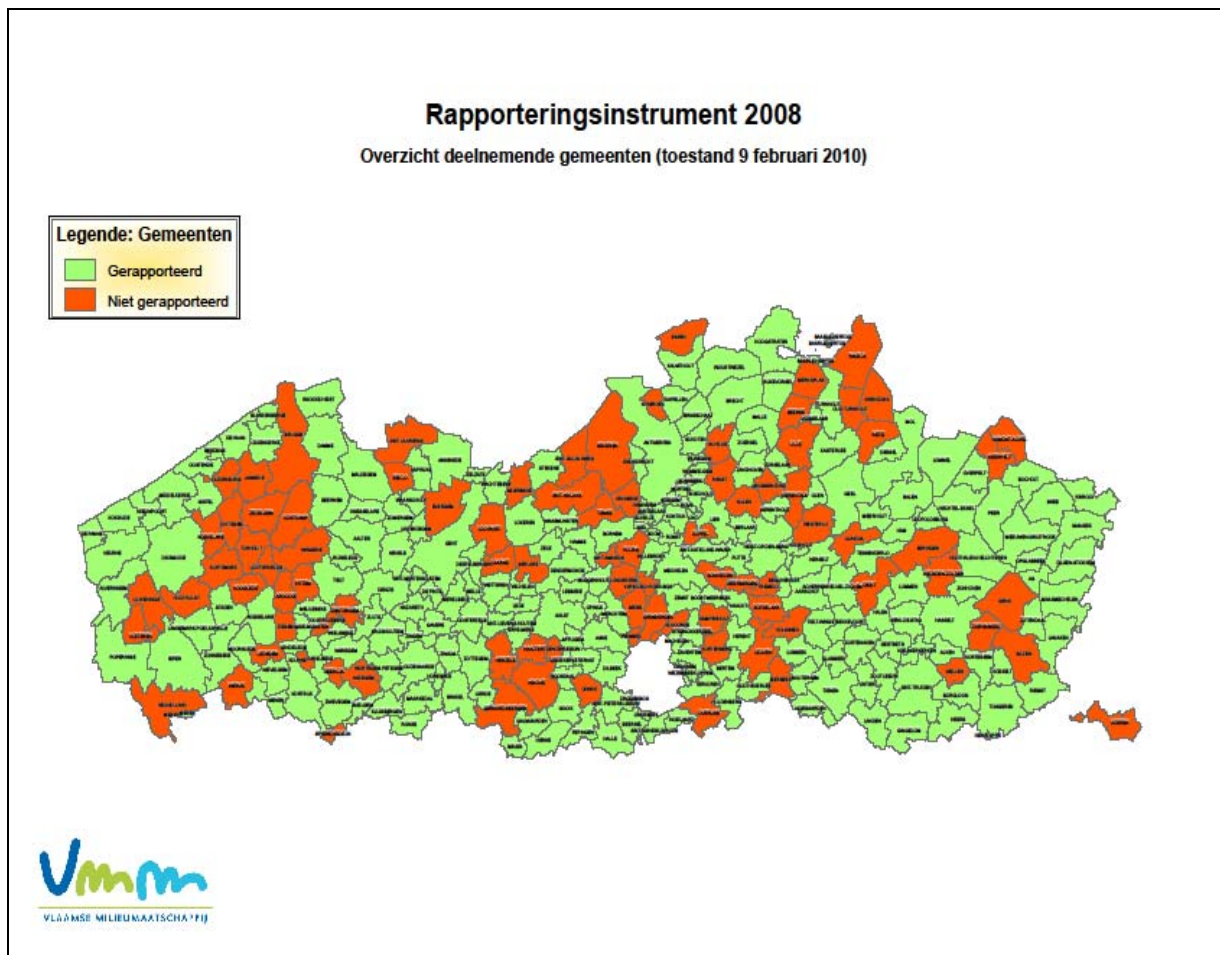
De deelname aan het rapporteringsinstrument gebeurt tot op heden nog op vrijwillige basis. In 2008 werd maximaal ingezet op het bekendmaken en toelichten van het instrument. Dit gebeurde aan de hand van een infosessie in elke provincie. Nadien werden de gemeenten bijgestaan per telefoon, e-mail of door overleg ter plaatse. Deze acties leidden tot een deelname van 207 gemeenten, waarvan 2/3 via een intercommunale of een intergemeentelijk samenwerkingsverband. In 2009 konden we opnieuw rekenen op de bereidwilligheid van alle intercommunales en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Een significant lagere respons situeert zich bij de gemeenten die het rioolbeheer nog zelf uitvoeren. Langs de ene zijde rapporteerden 49 gemeenten meer dan het jaar voordien. Langs de andere zijde haakten 38 andere gemeenten af, waardoor er een beperkte toename was van 11 gemeenten (zie tabel 1.1 en 1.2 en figuur 1.1) tot een totaal van 218 gemeenten. Dit heeft tot gevolg dat enerzijds de ingezamelde gegevens mogelijks onvoldoende representatief zijn voor heel Vlaanderen en anderzijds een vergelijking over verschillende jaren moeilijk wordt indien niet steeds dezelfde gemeenten deelnemen. Hoewel uit de praktijk blijkt dat het

² De samenwerking met de intercommunale rioolbeheerders verliep over het algemeen goed. Zoals vorig jaar werd met de meeste actoren regelmatig gecommuniceerd over de wijze waarop er gerapporteerd moest worden en vooral hoe de velden dienden geïnterpreteerd. Indien op tijd ingediend werden de cijfers teruggekoppeld

invullen van de vragenlijst hooguit een paar uur duurt, worden redenen als “te weinig personeel”, “geen tijd”, “andere prioriteiten” het meest aangehaald.

Om een goede representativiteit, een betekenisvolle vergelijking over de jaren heen te bekomen en een benchmark te kunnen uitvoeren is een hogere deelname genoodzaakt. In afwachting van een nog toegenomen noodzaak tot deelname of eventuele afdwingbaarheid wordt overwogen om de deelname aan het rapporteringsinstrument bij te voegen aan de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten en het Gewest en dit op het onderscheidingsniveau.

Figuur 1.1: Kaart deelnemende gemeenten voor de rapportering over 2008

Bij elke tabel of grafiek in het nu volgende Deel 2 dient er dus steeds in acht genomen te worden dat de gevisualiseerde cijfers afkomstig zijn van 218 gemeenten. Er kan dus nog niet gesproken worden van een 100% getrouw beeld van de realiteit. Desalniettemin kunnen er globaal gezien toch enkele belangrijke bevindingen geformuleerd worden.

Tabel 1.2: Overzicht van de gemeenten waarvoor al dan niet een rapport werd ingediend (2009-2010) voor boekjaar 2008

Gerapporteerd Aantal: 218			Niet gerapporteerd Aantal: 90	
Aalst	Hove	Scherpenheuvel-Zichem	Anzegem	Vleteren
Aalter	Huldenberg	Schoten	Ardoole	Voeren
Aarschot	Hulshout	Sint-Genesius-Rode	Arendonk	Wellen
Aartselaar	Ieper	Sint-Katelijne-Waver	Beerse	Wommel
Affligem	Ingelmunster	Sint-Lievens-Houtem	Beringen	Wervik
Alken	Kalmthout	Sint-Martens-Latem	Berlare	Westerlo
Alveringem	Kapellen	Sint-Pieters-Leeuw	Beveren	Wingene
Antwerpen	Kaprijke	Sint-Truiden	Bierbeek	Zedelgem
As	Kasterlee	Staden	Bilzen	
Asse	Kinrooi	Steenokkerzeel	Bonheiden	
Assenede	Kluisbergen	Stekene	Brugge	
Avelgem	Knesselare	Ternat	Deerlijk	
Baarle-Hertog	Knokke-Heist	Tervuren	Denderleeuw	
Balen	Koksijde	Tessenderlo	Dentergem	
Beernem	Kontich	Tielt	Diepenbeek	
Beersel	Kortenaken	Tielt-Winge	Diest	
Begijnendijk	Kortesseem	Tienen	Duffel	
Bekkevoort	Kortrijk	Tongeren	Eeklo	
Berlaar	Kraainem	Turnhout	Essen	
Bertem	Kruishoutem	Veurne	Evergem	
Bever	Lanaken	Vorselaar	Genk	
Blankenberge	Landen	Vosselaar	Geraardsbergen	
Bocholt	Langemark-Poelkapelle	Waarschoot	Grimbergen	
Boechout	Lebbeke	Waasmunster	Grobbendonk	
Boom	Lede	Wachtebeke	Haaltert	
Boortmeerbeek	Lendelede	Waregem	Hamont-Achel	
Borgloon	Leopoldsburg	Wetteren	Herentals	
Bornem	Liedekerke	Wevelgem	Herzele	
Borsbeek	Lier	Wezembeek-Oppem	Heusden-Zolder	
Boutersem	Lierde	Wichelen	Heuvelland	
Brakel	Linkebeek	Wielsbeke	Holsbeek	
Brasschaat	Lint	Wijnegem	Hooglede	
Brecht	Linter	Willebroek	Houthulst	
Bredene	Lokeren	Wommelgem	Ichtegem	
Bree	Lommel	Wortegem-Petegem	Izegem	
Buggenhout	Lovendegem	Wuustwezel	Jabbeke	
Damme	Lubbeek	Zandhoven	Kampenhout	
De Haan	Lummen	Zaventem	Kapelle-Op-Den-Bos	
De Panne	Maarkedal	Zele	Keerbergen	
De Pinte	Maaseik	Zelzate	Koekelare	
Deinze	Maasmechelen	Zemst	Kortemark	
Dendermonde	Machelen	Zingem	Kortenbergh	
Dessel	Maldegem	Zoersel	Kruikebeke	
Destelbergen	Malle	Zomergem	Kuurne	
Diksmuide	Mechelen	Zonhoven	Laakdal	
Dilbeek	Meerhout	Zonnebeke	Laarne	
Dilsen-Stokkem	Meeuwen-Gruitrode	Zottegem	Ledegem	
Drogenbos	Melle	Zoutleeuw	Lennik	
Edegem	Menen	Zuienkerke	Leuven	
Erpe-Mere	Merchtem	Zulte	Lichtervelde	
Galmaarden	Merebeke	Zutendaal	Lille	
Gavere	Mesen	Zwalm	Lo-Reninge	
Geel	Meulebeke	Zwevegem	Lochristi	
Geetbets	Middelkerke	Zwijndrecht	Londerzeel	
Gent	Mol		Meise	
Gingelom	Moorslede		Merkplas	
Gistel	Mortsel		Moerbeke	
Glabbek	Nazareth		Neerpelt	
Gooik	Nevele		Nijlen	
Haacht	Niel		Ninove	
Halen	Nieuwerkerken		Oostkamp	
Halle	Nieuwpoort		Oostrozebeke	
Ham	Olen		Oud-Turnhout	
Hamme	Oostende		Oudenburg	
Harelbeke	Oosterzele		Overijse	
Hasselt	Opglabbeek		Pittem	
Hechtel-Eksel	Opwijk		Puurs	
Heers	Oudenaarde		Ranst	
Heist-Op-Den-Berg	Oud-Heverlee		Ravels	
Hemiksem	Overpelt		Retie	
Herent	Peer		Rotselaar	
Herenthout	Pepingen		Schilde	
Herk-De-Stad	Poperinge		Sint-Amands	
Herne	Putte		Sint-Gillis-Waas	
Herselt	Riemst		Sint-Laureins	
Herstappe	Rijkevorsel		Sint-Niklaas	
Hoegaarden	Roeselare		Spiere-Helkijn	
Hoilaart	Ronse		Stabroek	
Hoeselt	Roosdaal		Temse	
Hoogstraten	Ruiselede		Torhout	
Horebeke	Rumst		Tremelo	
Houthalen-Helchteren	Schelle		Vilvoorde	

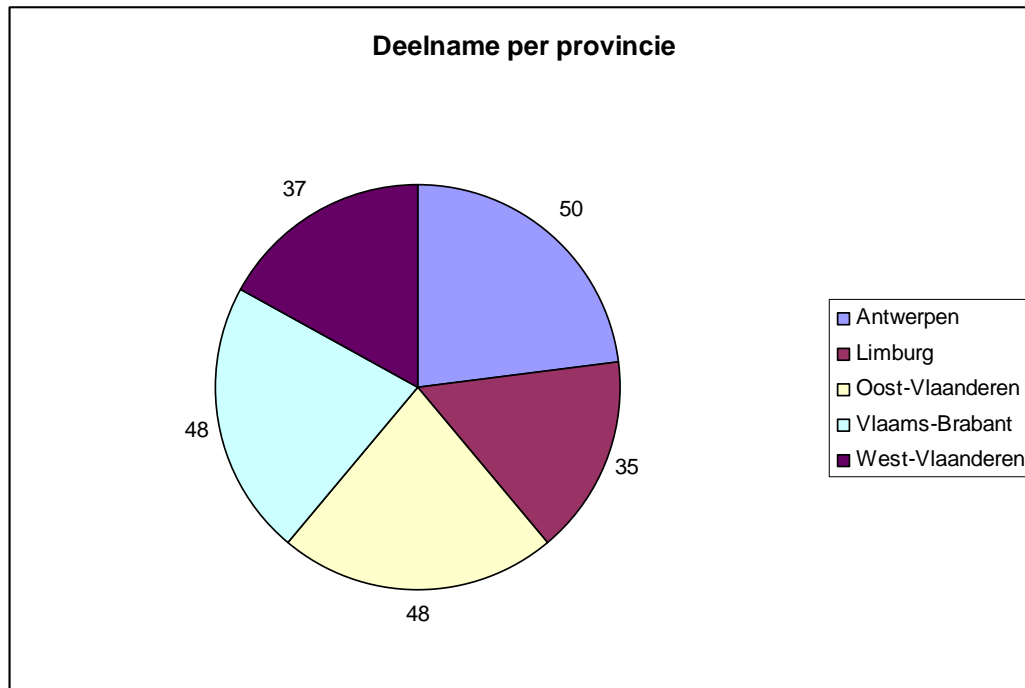
2 Resultaten rapporteringsinstrument 2008

2.1 Voorafinvulling, ontvangst en representativiteit van het rapporteringsinstrument

2.1.1 Deelname

De tabel hieronder geeft de spreiding weer van de rapportering over de provincies heen, m.a.w het aantal gemeenten waarvan het rapporteringsinstrument ontvangen werd.

Grafiek 2.1: Deelname rapportering over 2008 per provincie

2.1.2 Representativiteit

Naast het verkrijgen van zo veel mogelijk respons, is er voor de tweede rapportering opnieuw de nodige tijd besteed aan een intensieve terugkoppeling met de gemeenten/rioolbeheerders om na te gaan of de gerapporteerde cijfers wel op de juiste manier werden geïnterpreteerd. Veel gemeenten en sommige intercommunale rioolbeheerders kunnen bepaalde data niet aanleveren vermits de data nog niet specifiek of niet onder de gevraagde vorm wordt bijgehouden³. Door deze partiële deelname en in sommige gevallen partiële invulling, is er opnieuw gekozen om met percentages en gemiddelden te werken (zonder inbegrip van de niet ingevulde velden).

Per grafiek of tabel zal ook meegegeven worden voor hoeveel gemeenten de gevraagde cijfers werden gerapporteerd.

³ Gezien de gemeenten nog steeds hoofdzakelijk de budgettaire boekhouding hanteren, waarin eerder gewerkt wordt met inkomsten en uitgaven, is het voor sommige gemeenten aanvankelijk evidenter gebleken om op basis van facturen (vorderingstaten) te rapporteren en niet zozeer in de vorm van kosten. Gemeenten lenen ook doorgaans niet voor een specifiek project, maar globaal bij liquiditeitstekorten, waardoor ze moeilijk kunnen achterhalen welk stukje van de kapitaalsaflossingen en rente toegeschreven kunnen worden aan een specifiek project. Voor de exploitatiekosten vormt dit geen probleem, aangezien deze worden afgeschreven in hetzelfde jaar als waarin de betaling (uitgave) gebeurt.

Voor de investeringen (zowel uitbreiding als vervanging) ligt het anders. Gezien een derde van de gemeenten het rioolbeheer nog zelf doet, is er voorlopig geopteerd om de werkelijke uitgave te rapporteren en na verloop van tijd over te schakelen naar afschrijvingskosten. Dit heeft momenteel wel tot gevolg dat er op jaarbasis geen beoordeling kan gemaakt worden van de redelijkheid van het tarief, daar de investeringsuitgaven van jaar tot jaar nogal sterk kunnen fluctueren. Vanaf de volgende rapportering zal getracht worden volledig conform de dubbele boekhouding te werken met kosten (afschrijvingen) en opbrengsten.

2.1.3 Gedeeltelijke invulling door de VMM

De gegevens die binnen de VMM reeds beschikbaar zijn op het moment van verzending van het rapporteringsinstrument, worden op voorhand ingevuld. Hieronder volgt een opsomming:

- Rioleringsgraad
- Facturatiegegevens afkomstig van de drinkwatermaatschappijen⁴:
 - Gefactureerde gemeentelijke bijdrage en vergoeding
 - Gefactureerd verbruik
 - Aantal vrijstellingen en compensaties (per soort) en bedrag van de vrijstellingen en compensaties
 - Percentage administratiekosten die de drinkwatermaatschappijen aanrekenen aan de rioolbeheerders
 - Aangerekende en verrekenende voorschotten
- Uitgekeerde subsidies door VMM voor gemeentelijke rioleringsprojecten
- Gesubsidieerde projecten met aanvangsdatum van de werken groter of gelijk aan 01/01/2007 of met aanvangsdatum niet gekend

⁴ Het aanleveren van de facturatiegegevens kon door de meeste drinkwatermaatschappijen niet tijdig aangeleverd worden, waardoor deze data naderhand werd toegevoegd aan de binnenkomende rapporteringsinstrumenten.

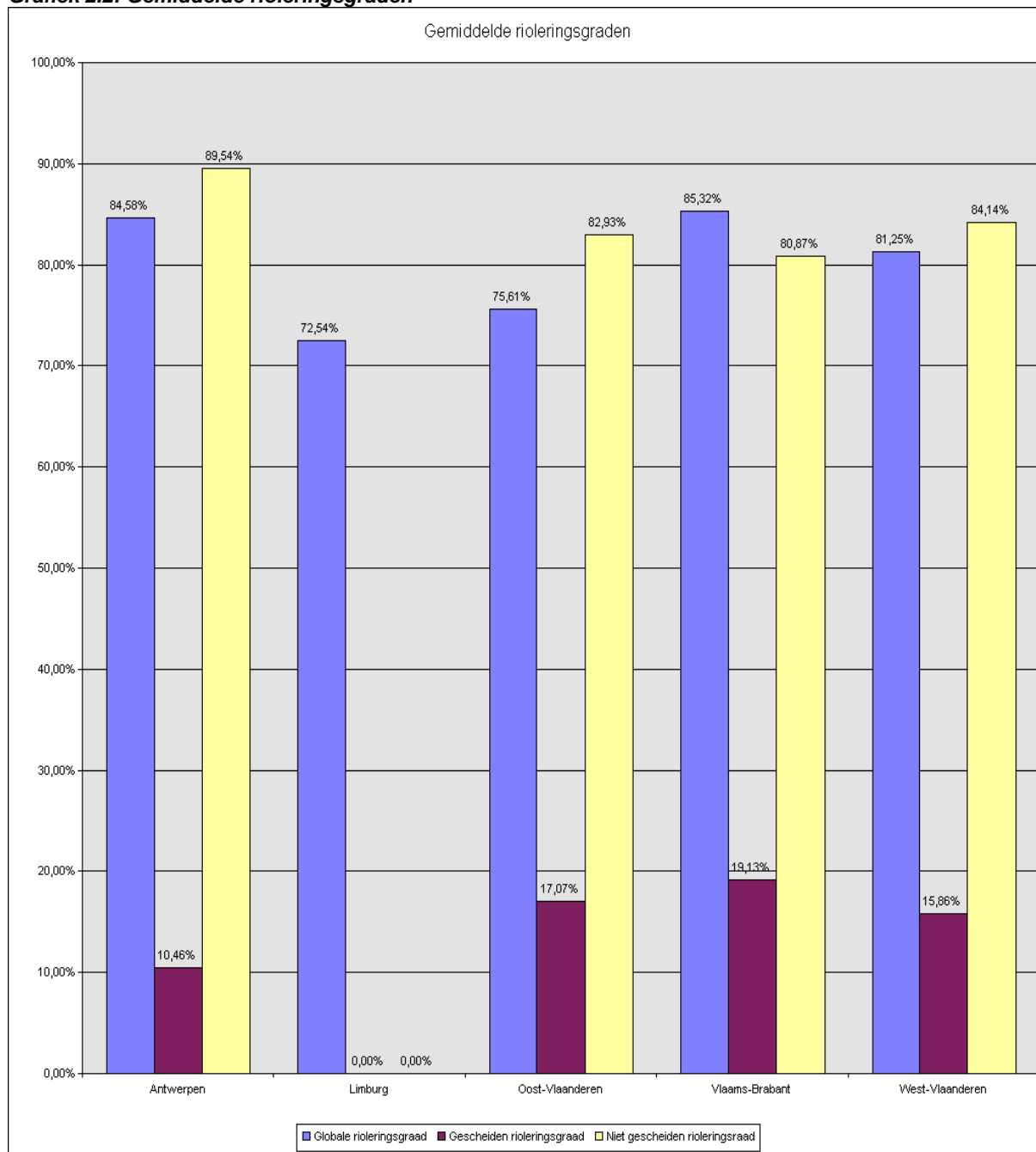
2.2 Grafieken en tabellen

2.2.1 Globale informatie (kosten en opbrengsten)

2.2.1.1 Rioleringsgraden

Zoals reeds hogerop gesteld, werd de rioleringsgraad op voorhand ingevuld. Er werd aan de rioolbeheerder gevraagd om dit percentage op te splitsen in een gescheiden rioleringsgraad en een niet gescheiden rioleringsgraad. Dit geeft de volgende resultaten per provincie:

Grafiek 2.2: Gemiddelde rioleringsgraden

Tabel 2.1: Representativiteit van de rioleringsgraden

provincie	aantal deelnemende gemeenten	aantal gerapporteerde gescheiden rioleringsgraden	aantal gerapporteerde niet gescheiden rioleringsgraden
Antwerpen	50	32	32
Limburg	35	0	0
Oost-Vlaanderen	48	16	16
Vlaams-Brabant	48	28	28
West-Vlaanderen	37	12	12

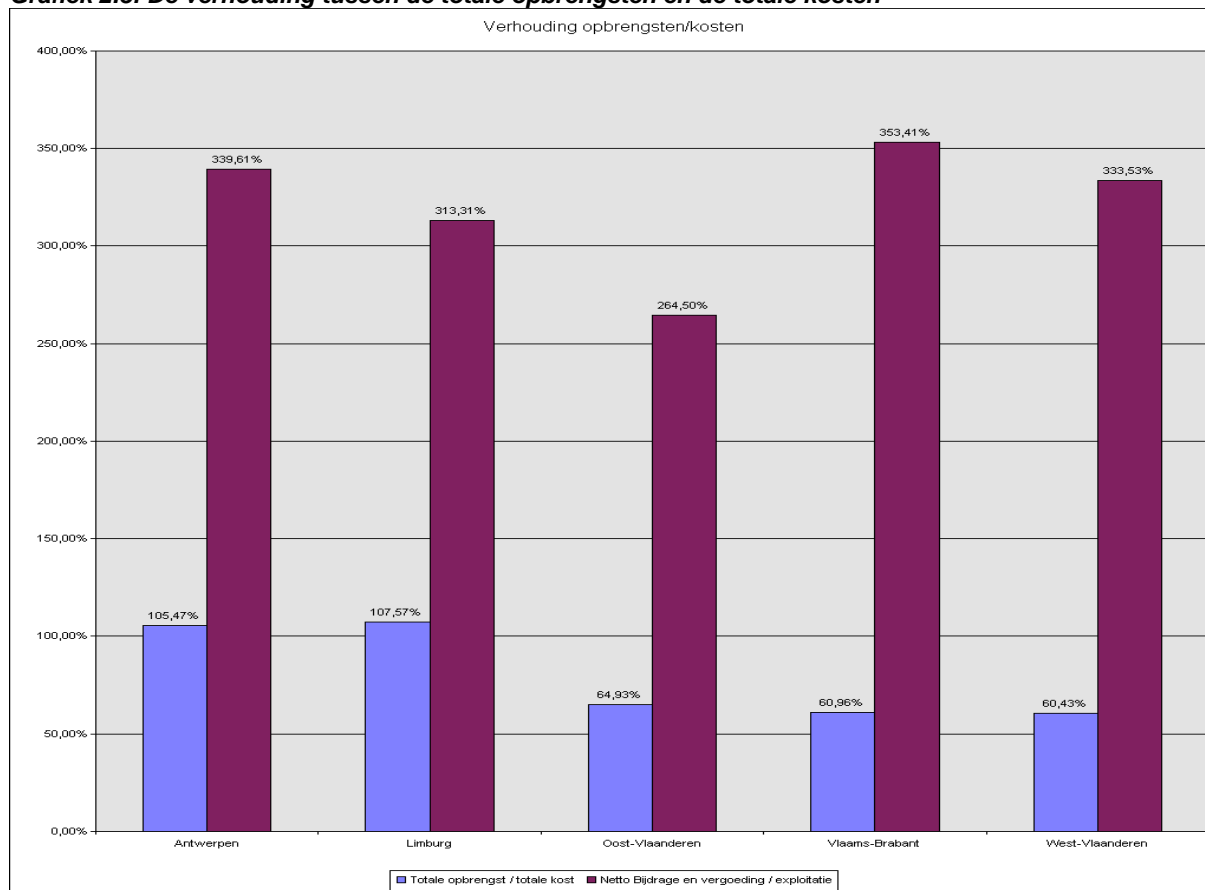
Naast het feit dat de gemiddelde rioleringsgraad voor alle provincies tussen de 72% en de 86% gelegen is, valt het op dat het momenteel voornamelijk gaat om niet gescheiden rioleringsstelsels (minimum 80%). Dit betekent dat in Vlaanderen een grote inhaalbeweging dient te gebeuren wat betreft het afkoppelen van regen- en afvalwater.

Voor de provincie Limburg werden de gescheiden en niet-gescheiden rioleringsgraden slechts voor één gemeente ingevuld. Wegens niet representatief werd geopteerd om deze percentages niet op te nemen in de grafiek.

2.2.1.2 Verhouding opbrengsten/kosten(dekkingsgraad)

Om deze grafiek te genereren worden:

- alle saneringsgerelateerde opbrengsten (bijdrage en vergoeding, subsidies, aansluitingsopbrengsten, specifieke rioolbelastingen, eventuele bijpassingen door de gemeente en andere opbrengsten) gedeeld door alle saneringsgerelateerde kosten (investeringsuitgaven, exploitatiekosten, aansluitingskosten, aanmoedigingssubsidies, inventarisatie- en modelleringkosten, gebruiksrechten en eigendomsrechten en andere kosten) → Totale opbrengst/totale kost: blauwe balk
- enkel de netto (na aftrek administratieve kost) bijdrage en vergoeding gedeeld door de exploitatiekosten → Netto bijdrage en vergoeding/exploitatie: paarse balk

Grafiek 2.3: De verhouding tussen de totale opbrengsten en de totale kosten**Tabel 2.2: Representativiteit verhouding opbrengsten/kosten**

Provincie	aantal deelnemende gemeenten
Antwerpen	50
Limburg	35
Oost-Vlaanderen	48
Vlaams-Brabant	48
West-Vlaanderen	37

Uit bovenstaande grafiek kan niet meteen afgeleid worden waarom er een tekort (<100%) of overschot (>100%) is in de verschillende provincies inzake de ratio totale opbrengsten/totalen kosten. Er kan enkel geconcludeerd worden dat er in drie van de vijf provincies (Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant) meer is geïnvesteerd en onderhouden dan dat er middelen zijn binnengekomen. De provincies Antwerpen en Limburg hadden kennelijk een grotere totale opbrengst dan de totale kost in 2008. Voor Limburg lijkt dit in tegenstelling tot de relatief lage rioleringsgraad (grafiek 2.2). Indien enkel de opbrengst uit (netto) bijdragen en vergoedingen worden afgezet tegen de exploitatiekosten dan blijken er voldoende middelen te zijn om louter de (huidige) exploitatie te bekostigen. Of deze percentages te wijten zijn aan een goede of slechte kostenefficiëntie kan voorlopig niet gezegd worden. Of er voldoende wordt geïnvesteerd en onderhoud gebeurt evenmin. Dit wordt in een latere fase onderzocht.

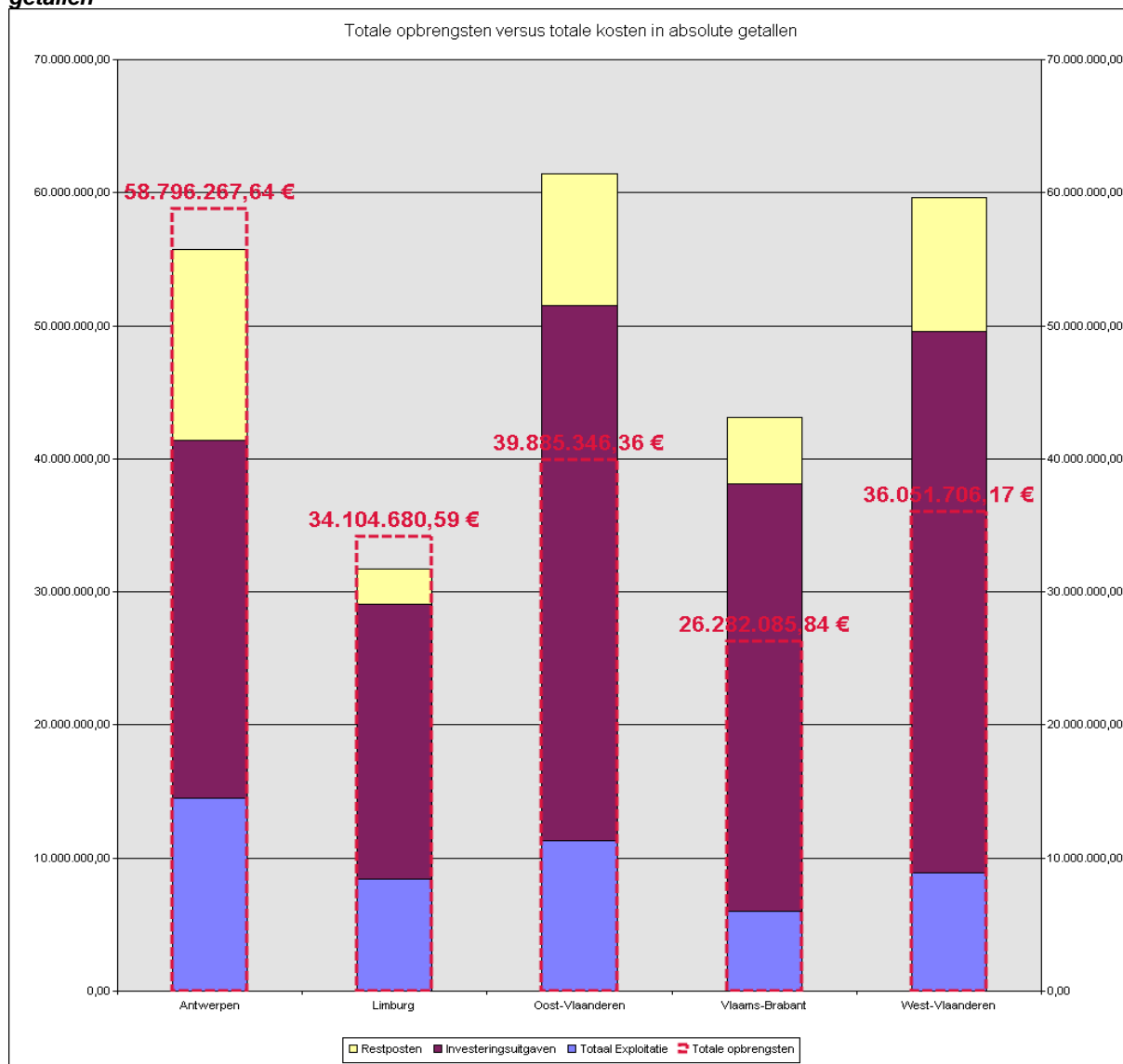
Zoals in paragraaf 2.1.2 reeds aangehaald wordt er voorlopig nog gewerkt met investeringsuitgaven en niet met de afschrijvingskosten van de investeringen. Waar er dit jaar voor een bepaalde provincie een tekort is, kan dit volgend jaar anders zijn, dit ten gevolge van de eventueel sterk fluctuerende hoogte van de investeringsuitgaven. Daarentegen geeft de grafiek 2.3 wel een correct beeld weer van de liquiditeitstoestand voor het jaar 2008.

Een belangrijkere conclusie is dat de bijdrage en vergoeding ruimschoots voldoende is om de exploitatiekosten te dekken. Dit wil echter niet zeggen dat er voldoende onderhouden is. Een vergelijking in die zin wordt toegelicht in Deel 3.

2.2.1.3 Verhouding opbrengst/kosten in absolute getallen

Om de grootteorde van de kosten en opbrengsten van de 218 gemeenten te schetsen, werd een soortgelijke grafiek gegenereerd als bovenstaande, maar dan met absolute getallen.

Grafiek 2.4: De verhouding tussen de totale opbrengsten en de totale kosten, in absolute getallen

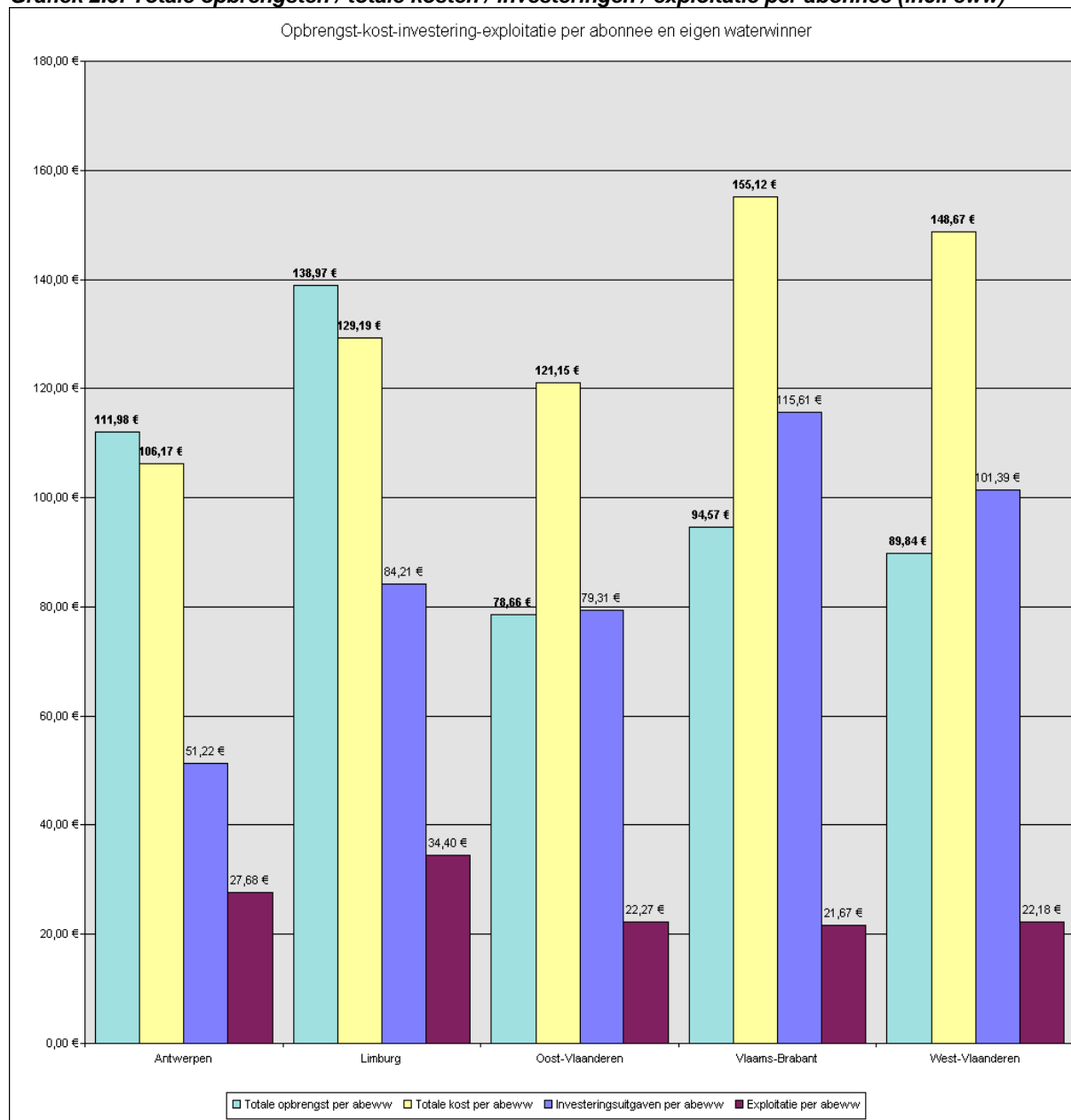
De stippellijnen geven de absolute opbrengsten - voor de deelnemende 218 gemeenten over de verschillende provincies – weer, terwijl de blauwe, de paarse en de gele balk respectievelijk de totale exploitatiekosten, de totale investeringsuitgaven, en de restkosten. Opnieuw kan besloten worden dat voor 2008 de binnengehaalde middelen pas ontoereikend blijken, wanneer de investeringsuitgaven bij de exploitatiekosten worden opgeteld, althans voor drie van de vijf provincies. In de restposten zijn inbegrepen de aanmoedigingssubsidies (premies voor regenwaterputten, groendaken, aanmoediging voor afkoppeling, enz.), inventarisatie- en modelleringkosten, vergoedingen voor gebruik- en eigendomsrechten en andere kosten. Uit bovenstaande grafiek kan er vastgesteld worden dat in absolute getallen de provincie Limburg de laagste kosten heeft en Oost-Vlaanderen de hoogste.

2.2.1.4 Opbrengsten en kosten per abonnee (inclusief eigen waterwinners)

Onderstaande grafiek geeft een beter beeld van de inspanningen die geleverd zijn op vlak van kosten en opbrengsten per abonnee. Nogmaals, dit velt niet noodzakelijkerwijze een oordeel over de efficiëntie van de rioolbeheerders in de betreffende provincies aangezien geen uitspraak wordt

gedaan over de eventuele inspanningen (investeringsuitgaven) uit het verleden, noch over de voldoende hoge mate van investering en onderhoud in het heden.

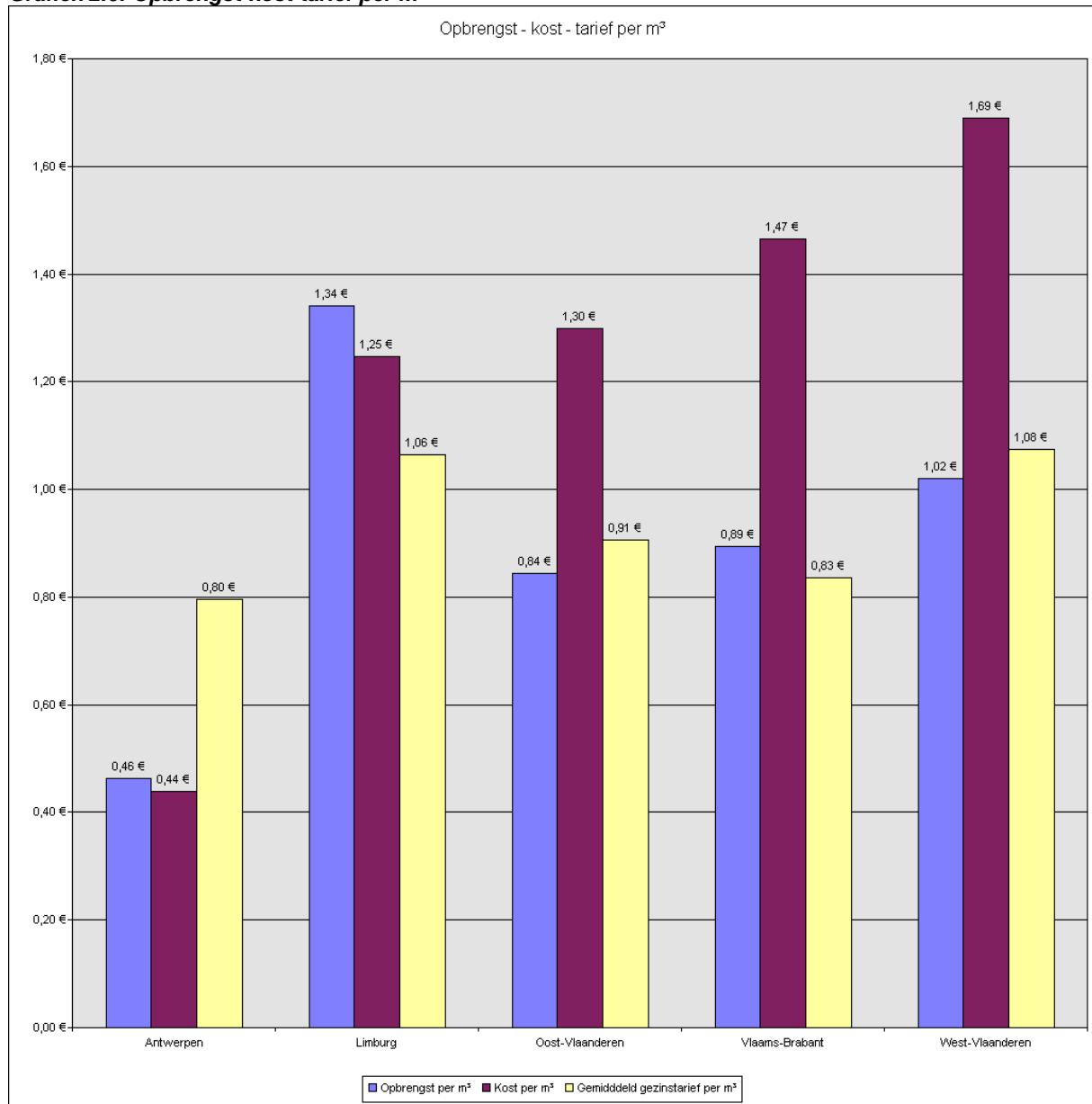
Grafiek 2.5: Totale opbrengsten / totale kosten / investeringen / exploitatie per abonnee (incl. eww)

Grafiek 2.5 toont voor Vlaams-Brabant de hoogste totale kost (155,12 euro per abonnee) en de hoogste investeringsuitgaven (2008) (115,61 euro per abonnee) en voor Antwerpen de laagste totale kost (106,17 euro per abonnee) en de laagste investeringsuitgaven (51,22 euro per abonnee). Nemen we echter enkel de exploitatiekosten in beschouwing, heeft Limburg de hoogste kosten. Gemiddeld liggen de exploitatiekosten in Vlaanderen rond de 26 euro per abonnee. De verhouding tussen opbrengsten en kosten is gelijkaardig met de verhoudingen in voorgaande twee grafieken 2.3 en 2.4.

2.2.1.5 Opbrengsten en kosten per m³ versus het gemiddeld gezinstarief

Om een vergelijking te kunnen maken met het gemiddelde gezinstarief per m³, werden de opbrengsten en kosten gedeeld door het aantal gefactureerde m³ drinkwater plus eigen water.

Grafiek 2.6: Opbrengst-kost-tarief per m³

De gele balk geeft het gemiddeld gezinstarief weer in de betreffende provincie. Heel wat m³ water worden gratis geleverd (15m³ per persoon) of vrijgesteld van saneringsbijdrage (om sociale of ecologische redenen) of, voor de grootverbruikers, aan een lager individueel tarief (bedrijven die minder vervuilingseenheden (VE's) produceren dan de gezinnen) hetgeen mede verklaart waarom in drie van de vijf provincies de opbrengst per m³ (blauwe balk) lager is dan het gemiddelde gezinstarief. In 2008 bedroeg de gemeentelijke saneringskost van één kubieke meter water het minst in Antwerpen en het meest in West-Vlaanderen. Daarnaast bracht één kubieke meter water het meeste gemeentelijke saneringsgerelateerde middelen op in de provincie Limburg en het minste in de provincie Antwerpen.

2.2.2 Eerste aanzet tot benchmark

Op basis van de ingevulde rapporten is het voor de saneringsgerelateerde exploitatieactiviteiten mogelijk om gemiddelde prijzen met elkaar te vergelijken. Zoals in paragraaf 1.1.3 reeds aangehaald, wordt in een latere fase nagegaan vanwaar de verschillen komen. Zijn ze te wijten aan een verschillende invulling van de betreffende activiteit of ligt een betere kostenefficiëntie aan de basis?

2.2.2.1 Kost en opbrengst per huisaansluiting

provincie	aantal gemeenten waarvoor zowel aansluitingen als aansluitingskosten en -opbrengsten werden ingevuld	aantal huisaansluitingen	opbrengst per aansluiting (in €)	kost per aansluiting (in €)
Antwerpen	33	1.056	878,20	1.521,67
Limburg	34	2.338	494,12	889,81
Oost-Vlaanderen	28	1.599	857,19	1.568,42
Vlaams-Brabant	33	969	896,66	1.455,36
West-Vlaanderen	8	378	630,38	916,21

Vooreerst kan gesteld worden dat een aansluiting gemiddeld meer kost dan hetgeen het opbrengt. Om te weten vanwaar de verschillen tussen de provincies komen moet er onder andere nagegaan worden welke gemeenten opgenomen zijn in de berekening, aangezien in een sterk verstedelijkte gemeente het doorgaans meer kost om een straat open te breken dan in een landelijke gemeente. Verder bleek uit terugkoppeling met vele rioolbeheerders dat er vaak met een vaste vergoeding wordt gewerkt en dit omwille van het gelijkheidsbeginsel. Eenmaal die verschillen zijn uitgeklaard, kan de kostenefficiëntie onder de loep genomen worden.

2.2.2.2 Exploitatiekost van de hydraulische structuren per pompstation

provincie	aantal gemeenten waarvoor pompstations werden ingevuld en groter zijn dan 0	kost (in €)
Antwerpen	41	2.353,88
Limburg	33	1.486,46
Oost-Vlaanderen	18	2.614,83
Vlaams-Brabant	24	1.798,42
West-Vlaanderen	17	1.807,15

De cijfers in de laatste kolom worden bekomen door alle exploitatiekosten van de hydraulische structuren (o.a. pompstations) te totaliseren en te delen door het aantal pompstations. Een mogelijke verklaring voor de verschillen kan gezocht worden in het aantal pompen die voorzien worden per pompstation (bvb een pompstation met 2 pompen kost meer dan een pompstation met 1 pomp). Wordt er met andere woorden een reservepomp voorzien of niet? Ook het aantal m³ afvalwater dat moet verpompt worden en het type pomp is een kostenbepalende factor (bvb elektriciteitsverbruik). Verder kan de leeftijd of de algemene toestand van het pompstation de kost beïnvloeden. Zo zal een oude en/of slecht onderhouden pompstation meer herstellingen behoeven dan een nieuwe en/of goed onderhouden pompstation.

2.2.2.3 *Exploitatiekost van de hydraulische structuren per pomp*

provincie	aantal gemeenten waarvoor pompen werden ingevuld en groter zijn dan 0	kost (in €)
Antwerpen	23	1.657,18
Limburg	33	703,88
Oost-Vlaanderen	15	1.741,22
Vlaams-Brabant	8	1.419,84
West-Vlaanderen	13	1.009,08

De cijfers in de laatste kolom worden bekomen door alle exploitatiekosten inzake hydraulische structuren (o.a. pompen) te totaliseren en te delen door het aantal pompen. Opnieuw zal hier het type pomp en de algemene toestand ervan kostenbepalend zijn. Ook het aantal reservepompen zal de gemiddelde kostprijs per pomp naar beneden halen.

2.2.2.4 *Ontsluikkost per lopende meter*

provincie	aantal gemeenten waarvoor lopende meters werden ingevuld en groter zijn dan 0	kost (in €)
Antwerpen	4	5,55
Limburg	-	- ⁵
Oost-Vlaanderen	6	6,31
Vlaams-Brabant	3	4,44
West-Vlaanderen	5	4,16

2.2.2.5 *Kost per kolkenreiniging*

provincie	aantal gemeenten waarvoor kolkenreinigingen werden ingevuld en groter zijn dan 5	kost (in €)
Antwerpen	38	2,75
Limburg	33	4,29
Oost-Vlaanderen	9	2,10
Vlaams-Brabant	9	4,22
West-Vlaanderen	19	3,44

Het gaat hier voor alle duidelijkheid om de kostprijs per reiniging en per kolk. Verschillen kunnen ondermeer te maken hebben met een verschillende aanpak inzake slibverwerking.

2.2.2.6 *Exploitatiekost per IBA, per KWZI*

Gezien de geringe informatie die hierover werd ingevuld (IBA's kunnen pas vanaf 2008 door een rioolbeheerder collectief aangelegd worden), kan hier voorlopig nog niets over gerapporteerd worden.

⁵ Omwille van onzekerheid over de interpretatie van de gegevens is geopteerd om voor de provincie Limburg geen kost per lopende meter op te nemen in dit rapport.

Vermoedelijk zullen de eerste representatieve cijfers pas vanaf basisjaar 2009 en 2010 beschikbaar zijn.

2.2.2.7 Andere vaststellingen

a. Gemeentelijke riool retributies / rioolbelastingen

Van de 218 deelnemende gemeenten werden in acht daarvan voor een totaal bedrag van 814.110,07€ aan gemeentelijke riool retributies en/of belastingen geïnd naast de gemeentelijke bijdrage en vergoeding.

b. Aanmoedigingssubsidies

provincie	aantal gemeenten waarin er aanmoedigingssubsidies werden uitbetaald	kost (in €)
Antwerpen	6	74.430,44
Limburg	33	170.590,59
Oost-Vlaanderen	12	106.043,28
Vlaams-Brabant	3	25.010,00
West-Vlaanderen	13	153.018,95

Onder aanmoedigingssubsidies wordt verstaan alle subsidies die door de gemeente worden toegekend om de uitvoering van de gemeentelijke saneringsverplichting aan te moedigen. Hieronder vallen o.a. de subsidies voor IBA's en subsidies in het kader van afkoppeling, voor het plaatsen van een groendak, regenwaterput, enz..

c. Gebruiksrechten / eigendomsrechten

Van de 218 deelnemende gemeenten ontvingen 18 gemeenten voor een totaal bedrag van 9.283.145,01€ gebruiksrechten of eigendomsrechten. Deze rechten worden betaald wanneer een gemeente toetreedt tot een intercommunale rioolbeheerder. Bij eigendomsoverdracht gebeurt dit doorgaans in de vorm van een contante vergoeding (25%) en een uitgifte van aandelen (75%) of een achtergestelde lening. De gemeenten worden dan vennoot van de intercommunale en ontvangen bijgevolg jaarlijks dividenden of een rente op de achtergestelde lening.

2.2.3 Projecten

Aan de rioolbeheerders wordt gevraagd om de door de VMM vooraf ingevulde gesubsidieerde projecten aan te vullen (zowel technisch als financieel) en de projectlijst aan te vullen met de projecten die zonder subsidies werden of zullen worden gerealiseerd. Vooral deze laatste categorie is interessant voor de VMM, omdat ze hiermee dan rekening kan houden tijdens het opmaken van projectkorven: bij de opstelling van de definitieve gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP's) moet opgelijst worden welke rioleringsprojecten nog dienen te gebeuren en met welke prioriteit.

2.2.3.1 Gesubsidieerde versus niet-gesubsidieerde projecten

aantal gesubsidieerde projecten	aantal projecten gefinancierd met eigen middelen	aantal projecten zonder vermelding van enige subsidiëring
1.406	1.024	265
52%	38%	10%

Het totaal aantal gerapporteerde (in 2008 lopende) projecten bedraagt 2695. Hiervan werd aan 52% van de projecten subsidies toegekend, en dit aan 75% of 100% van de waarde van de subsidieerbare kostraming hetgeen dus betekent dat een restsom diende gefinancierd uit de opbrengsten van bijdrage en vergoeding of uit de eigen middelen van de gemeente. 38% van de projecten werd integraal gefinancierd met eigen middelen. Tenslotte was voor 10% van de 2695 projecten niet aangeduid welke de financieringsbron betrof... Waar de percentages van beide groepen dicht tegen

elkaar aanleunen, liggen de bedragen van de totale geraamde kosten ver uit elkaar. Onderstaande tabel illustreert dit op basis van de projecten waarvoor een totaal geraamde kost werd ingevuld.

aantal gesubsidieerde projecten	aantal projecten gefinancierd met eigen middelen	aantal projecten zonder vermelding van enige subsidiëring
937	932	237
888.019.756,24 €	267.856.920,19 €	75.868.222,37 €

Dit betekent dat de rioolbeheerders enerzijds de eerder kleine, goedkopere projecten voornamelijk financieren met gemeentelijke bijdragen en vergoedingen en met de algemene middelen van de gemeente en anderzijds voor de grote, duurdere projecten een beroep doen op gewestelijke subsidies.

2.2.3.2 Aantal projecten per type investering

aantal uitbreidings-investeringen	aantal vervangings-investeringen	onderscheid niet mogelijk	type niet ingevuld
1.114	619	888	74
41%	23%	33%	3%

41% van de opgegeven projecten werd aangeduid als uitbreidingsinvestering. Dit wordt in de handleiding bij het rapporteringsinstrument gedefinieerd als volgt: "Elke investering met betrekking tot de gemeentelijke saneringsinfrastructuur waarbij voorafgaandelijk geen gemeentelijke saneringsinfrastructuur aanwezig was. Tevens vallen hieronder de verbeteringswerken (vb aanleg van gescheiden stelsel, aanleg van 2-DWA systemen, investeringen i.k.v. optimale afkoppeling,...), en omvormings-werken (vb vergroten van de diameter van de leiding, herbestemming van bestaande DWA-leiding als RWA-leiding waarbij een nieuwe DWA-leiding wordt aangelegd,...)." Onder de vervangingsinvesteringen wordt begrepen "elk investeringsproject waarbij bestaande infrastructuur in zijn geheel wordt vervangen én niet valt onder de voorgaande definitie van uitbreidingsinvesteringen". Deze laatste groep projecten vertegenwoordigen 23% van de projectenkorf. Wat opvalt is dat in 33% van de gevallen het onderscheid niet werd weergegeven door de gemeentelijke rioolbeheerder omwille van het feit dat het om een gemengd project (uitbreiding en vervanging) zou gaan.

2.2.3.3 Aantal projecten per type project met gemiddelde duur der werken

type project	aantal per type project	gemiddelde duur der werken (in jaren)
Gescheiden riolering	1294	1,2
Niet gescheiden riolering	186	0,8
Afkoppelingsprojecten	23	0,9
RWA	27	0,5
Grachten	14	1,2
Wachtbekken	6	1,0
WADI	1	1,5
Drukriolering	7	1,1
IBA	16	1,0
KWZI	5	1,1
Type onbekend	672	1,1
Type niet ingevuld	444	1,4

Uit deze tabel blijkt dat het merendeel van de projecten gecatalogeerd wordt onder het type "gescheiden riolering". Uit de terugkoppeling met de rioolbeheerders blijkt echter wel dat een project zelden uitsluitend toe te wijzen is aan één bepaald type. Dikwijls gaat het om een combinatie van verschillende types. Gezien het geringe aantal zuivere "drukrioleringsprojecten" en "IBA-projecten" in 2008, kan er nog geen uitspraak gemaakt worden over wat het meest wordt toegepast in de rode zone van een gemeente (vastgelegd in het zoningsplan, d.i. de zone waar de burger of rioolbeheerder

zelf moet instaan voor de zuivering van het afvalwater). De duur van de uitvoering van de werken schommelt voor alle types, behalve voor zuivere RWA projecten, rond het jaar. Dit is dus maar een fractie van de gehele doorlooptijd (vanaf indienen van een dossier tot en met het uitbetalen van de subsidie) van een project die doorgaans vijf à zes jaar bedraagt.

3 Samenhang met het Financieringsmodel

Binnen de VMM werd een financieringsmodel ontwikkeld dat toelaat onder meer de kosten in te schatten van zowel de exploitatie van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur als de uitbouw ervan, conform de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP's). Het model haalt de basisgegevens uit een reeks bouwstenen (o.a. zoneringsplan, rioleringsdatabank, standaardprijzen). Tevens werden verschillende uitgangspunten vastgelegd in een centrale set van makkelijk te wijzigen parameters waardoor het financieringsmodel een dynamisch instrument is dat telkens aan de actualiteit kan worden aangepast.

Dit financieringsmodel raamt, voor de periode 2009-2027, enerzijds de saneringsgerelateerde middelen waarover de gemeente zal beschikken, anderzijds de saneringsuitgaven die vereist zijn om al het afvalwater hetzij te transporteren naar de RWZI's, hetzij te zuiveren in een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater (IBA). Het model berekent onder verschillende 'scenario's' en voor elke gemeente de kostprijs van de uitbouw van de riolinfrastructuur in het buitengebied en van de exploitatiekost van het rioolnet in het buitengebied en/of centraal gebied.

Waar het rapporteringsinstrument weergeeft wat er het voorbije jaar is uitgevoerd qua gemeentelijke afvalwatersanering, geeft het financieringsmodel per gemeente een overzicht van wat er nog zou moeten gebeuren om de goede waterkwaliteit tegen uiterlijk 2027 te behalen. De VMM heeft als doel om beiden jaarlijks met elkaar te vergelijken.

Het rapport van het financieringsmodel is te raadplegen op www.vmm.be/pub/rapport-financieringsmodel

4 Samenhang met de studie Kostentoerekening

Het rapporteringsinstrument maakt jaarlijks een inventaris van alle gemeentelijke saneringsgerelateerde kosten, over alle doelgroepen (gezinnen, bedrijven en landbouwers) heen. Om per doelgroep een redelijke bijdrage in die kosten te kunnen bepalen is een correcte kostentoerekening noodzakelijk. In opdracht van de VMM werd de studie "Uitwerken van een methodologie voor de kostentoerekening van de gemeentelijke sanering" opgedragen aan een extern studiebureau. Het resultaat van deze studie beoogt een methodologie om de geïnventariseerde kosten op een correcte en algemeen aanvaarde manier over de drie doelgroepen te verdelen. Uitspraken over de toewijzing van de hemelwater-gerelateerde kosten, de toewijzing over vaste en variabele kosten en de redelijke bijdrage dienen te volgen op deze studie. Zowel de kostentoerekeningsstudie als het rapporteringsinstrument doelen m.a.w. op een juiste onderbouwing van het tarief en het vermijden van kruissubsidies.

5 Verder verloop

Om de jaarlijkse invulling van het rapporteringsinstrument zo gebruiksvriendelijk mogelijk te maken voorziet de VMM in de toekomst (eind 2011-2012) een online toepassing, waarbij elke rioolbeheerder zich zal kunnen aanmelden op de website van de VMM. Elke rioolbeheerder zal toegang krijgen tot de voor hem relevante informatie (bv. rioleringsgraden, facturatiegegevens van de drinkwatermaatschappijen, gesubsidieerde projecten, enz.). De rioolbeheerder zal dan op zijn beurt de vragenlijst verder kunnen aanvullen en opslaan in een achterliggende databank.

Tot op heden werden de resultaten gegroepeerd per provincie. Om aan benchmarking te kunnen doen, zal er vanaf de rapportering over het jaar 2009, overgegaan worden tot een groepering per rioolbeheerder.

6 Besluit

Zoals reeds in de samenvatting gesteld, heeft de VMM als doel om via het rapporteringsinstrument de transparantie op de markt van de gemeentelijke afvalwatersanering sterk te verhogen. Om correct te kunnen analyseren, is er echter nood aan representatieve gegevens. De representativiteit van de gegevens kan zich op twee niveaus situeren: enerzijds deelname en anderzijds de correcte interpretatie en invulling van de vragen.

De deelname

Niet alle gemeenten kunnen of wensen deel te nemen aan de jaarlijkse rapportering omwille van uiteenlopende redenen (zie 1.2.2). Dit maakt dat de verzamelde gegevens elk jaar afkomstig zijn van een verschillende gemeentekorf, wat de vergelijking over verschillende jaren heen bemoeilijkt. Alle intercommunale rioolbeheerders en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden hebben zich tegenover de VMM geëngageerd om voor hun aangesloten gemeenten de rapportering uit te voeren, wat maakt dat elk jaar de rapportering van ongeveer de helft van de gemeenten verzekerd is. Daarentegen hebben van de 160 gemeenten die het rioolbeheer nog zelf uitvoerden in 2008, slechts 70 gemeenten deelgenomen aan de rapportering, niettegenstaande de ondersteuning van de Economisch Toezichthouder via telefoon, mail of ondersteuning ter plaatse (op aanvraag).

Ook al stijgt het aantal toetredingen bij een intercommunale of intergemeentelijk samenwerkingsverband jaar na jaar, toch is er nood aan een juridische omkadering, die de rioolbeheerders ertoe kan dwingen om te rapporteren over de aanwending van de omvangrijke sommen geld aan gemeentelijke saneringsbijdrage en –vergoeding. Gezien het tarief van de gemeentelijk saneringsbijdrage en –vergoeding van gemeente tot gemeente kan verschillen is het dus noodzakelijk dat alle rioolbeheerders rapporteren, zodat de VMM haar decretale opdracht (Artikel 16bis §3 van het drinkwaterdecreet) ten volle kan uitvoeren voor elk van de 308 gemeenten.

De interpretatie van de vragen en de correcte invulling ervan

Naast het belang dat alle gemeenten deelnemen, moet ook de kwaliteit van de gegevens goed zijn. Naast een uitgebreide handleiding tracht de VMM dit te bereiken door middel van intensieve terugkoppeling met de rioolbeheerders zowel voor, tijdens als na de invultermijn.

Omwille van bovenstaande redenen dienen de resultaten steeds met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Het al dan niet ontbreken van hetzij gegevens van bepaalde gemeenten, hetzij het volledige rapport van gemeenten, kan een belangrijke invloed hebben op de resultaten.

Niettemin kunnen er op basis van de reeds verkregen data enkele belangrijke tendensen waargenomen worden, die beschreven staan onder de tabellen en grafieken van hoofdstuk 2. Verder helpen de resultaten ook bij het bepalen van de mate waarin sommige aspecten van het rioolbeheer verder dienen onderzocht te worden.